

Голубов А.Є., Юхно О.О., Балац Р.М., Бараннік І.Г., Бондаренко О.О., Глобенко Г.І.,
Даниленко А.В., Кочура О.О., Романюк В.В., Янович Ю.П.

**Методичні рекомендації
щодо особливостей застосування застави та інших запобіжних заходів відповідно
до вимог, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України**

Загальні положення

Запобіжні заходи є складовою частиною заходів забезпечення кримінального провадження, які під час досудового розслідування застосовуються тільки щодо підозрюваного.

Мета і підстави застосування запобіжних заходів передбачені ст. 177 КПК України. Перелік видів запобіжних заходів наведено в ст. 176 КПК України. Найбільш м'яким запобіжним заходом є особисте зобов'язання, а найбільш суворим – тримання під вартою.

Під час досудового розслідування запобіжні заходи застосовуються слідчим суддею за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором.

При застосуванні будь-якого запобіжного заходу крім мети і підстав необхідно враховувати і обставини, передбачені ст. 178 КПК України.

Обов'язки, передбачені ч. 5 ст. 194 КПК України, можуть бути покладені на підозрюваного на строк не більше двох місяців. У разі необхідності він може бути продовжений за клопотанням прокурора в порядку, передбаченому ст. 199 КПК України.

Згідно з ч. 1 ст. 299 КПК під час досудового розслідування кримінальних проступків не допускається застосування запобіжних заходів у вигляді домашнього арешту, застави або тримання під вартою.

Особисте зобов'язання

Особисте зобов'язання (ст. 179 КПК України) – це найбільш м'який запобіжний захід, суть якого полягає у покладенні на підозрюваного зобов'язання виконувати покладені на нього слідчим суддею обов'язки, передбачені ст. 194 КПК України, а саме:

- прибувати до визначеної службової особи із встановленою періодичністю;
- не відлучатися із населеного пункту, в якому він зареєстрований, проживає чи перебуває, без дозволу слідчого, прокурора;
- повідомляти слідчого, прокурора про зміну свого місця проживання та/або місця роботи;
- утримуватися від спілкування із будь-якою особою, визначеною слідчим суддею або спілкуватися з нею з дотриманням умов, визначених слідчим суддею;
- не відвідувати місця, визначені слідчим суддею;
- пройти курс лікування від наркотичної або алкогольної залежності;
- докласти зусиль до пошуку роботи або для навчання;
- здати на зберігання до відповідних органів державної влади свій паспорт (паспорти) для виїзду за кордон, інші документи, що дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну;
- носити електронний засіб контролю.

Даний запобіжний захід застосовується до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, за який передбачено покарання, не пов'язане з позбавленням волі.

Порядок обрання даного запобіжного заходу:

1. Складання відповідно до вимог ч. ч. 1, 3 ст. 184 КПК України клопотання про застосування особистого зобов'язання.
2. Погодження зазначеного клопотання з прокурором.
3. Звернення із відповідним клопотанням до слідчого судді місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування.
4. Надання підозрюваному копії клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність застосування особистого зобов'язання, не пізніше ніж за три години до початку розгляду клопотання.
5. Отримання ухвали слідчого судді про застосування особистого зобов'язання та негайне її виконання.
6. Оголошення та негайне вручення підозрюваному копії ухвали про застосування запобіжного заходу у виді особистого зобов'язання.
7. Складання протоколу про оголошення та негайне вручення підозрюваному копії ухвали про застосування запобіжного заходу у виді особистого зобов'язання.
8. Письмове роз'яснення під розпис підозрюваному обов'язків, передбачених ч. 5 ст. 194 КПК України, а також наслідків їх невиконання (в разі невиконання зазначених обов'язків до підозрюваного може бути застосований більш жорсткий запобіжний захід і на нього може бути накладено грошове стягнення в розмірі від 0,25 розміру мінімальної заробітної плати до 2 розмірів мінімальної заробітної плати) та складання відповідного протоколу
9. Здійснення слідчим контролю за виконанням особистого зобов'язання.

Слідчому судді _____

_____ (назва місцевого суду)

**Клопотання
про застосування запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання**

Місто (сел.) _____

« ____ » _____ 20 ____ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від « ____ » _____ 20__ року, за ознаками

_____ (правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті)
закону України про кримінальну відповідальність)

ВСТАНОВИВ:

_____ (короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, в якому
підозрюється особа)

_____ (виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального
правопорушення, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини)

_____ (правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті
(частини статті) закону
України про кримінальну відповідальність)

_____ (обґрунтування необхідності покладення на підозрюваного конкретних обов'язків,
передбачених ч. 5 ст. 194 КПК України)
У вчиненні кримінального правопорушення підозрюється _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові; число, місяць, рік народження; місце народження;
громадянство;
освіта; професія; місце роботи; сімейний стан; судимість; місце проживання)

Беручи до уваги те, що підозрюваний _____ (прізвище ім'я по батькові підозрюваного)
може _____

_____ (один або кілька ризиків, зазначених у ст. 177 КПК України, із викладенням обставин, що
підтверджують наявність зазначених ризиків, та посиланням на матеріали,
що підтверджують ці обставини)
керуючись вимогами ст. ст. 131, 132, 176 – 179, 184, 194 КПК України, -

ПРОШУ:

1. Застосувати щодо підозрюваного _____ (прізвище, ім'я та по батькові підозрюваного)

запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання.

2. Покласти на підозрюваного _____
(прізвище, ім'я та по батькові підозрюваного)

такі обов'язки: _____

(перелік обов'язків, які будуть покладені на підозрюваного)

Додатки:

1. _____
(перелік копій матеріалів, якими обґрунтовуються доводи вказані у клопотанні).

2. Перелік свідків, яких необхідно допитати під час судового розгляду на __ арк.

3. Витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань за №__ від «__» _____ 20__
року на __ арк.

Слідчий

(посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«ПОГОДЖЕНО»

Прокурор

(посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«__» _____ 20__ року

**Копію клопотання та доданих до нього
матеріалів на _____ арк. отримав:**

(підпис)

(прізвище, ініціали, підозрюваного)

«__» _____ 20__ року

«__» год. «__» хв.

**Протокол
про оголошення підозрюваному ухвали слідчого судді
щодо застосування запобіжного заходу та вручення її копії**

Місто (сел.) _____

« ____ » _____ 20 ____ року

(слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від « ____ » _____ 20__ року, за ознаками

(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)
відповідно до вимогам ч. ч. 4, 5, 6 ст. 194, ч. 5 ст. 196 КПК України склав цей
протокол про те, що о « ____ » год. « ____ » хв., підозрюваному

(прізвище, ім'я, по батькові)
його захиснику _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

о « ____ » год. « ____ » хв. було оголошено ухвалу слідчого судді про застосування запобіжного
заходу у виді _____.

(назва запобіжного заходу)

Сутність запобіжного заходу, передбаченого ухвалою слідчого судді, мені зрозуміла.
Копію ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу отримав

Підозрюваний _____

(дата, підпис)

(прізвище, ініціали)

З протоколом ознайомлені: _____

(спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії; прізвище,
ініціали, підпис)

Протокол склав:

(слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

**Протокол
роз'яснення підозрюваному обов'язків,
передбачених ч. 2 ст. 179, ч. 5 ст. 194 КПК України**

Місто (сел.) _____

«___» _____ 20__ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року, за ознаками

_____,
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті)

закону України про кримінальну відповідальність)
згідно ст.ст. 103, 104, ч. 5 ст. 194 КПК України склав цей протокол про те, що
о «___» год. «___» хв., підозрюваному

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

о «___» год. «___» хв., його захиснику

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

оголосив ухвалу слідчого судді про застосування запобіжного заходу у вигляді **особистого зобов'язання** та роз'яснив обов'язки, зазначені в ухвалі слідчого судді:

1. _____;
2. _____;
3. _____.

_____ (найменування обов'язків)

Сутність обов'язків, передбачених ухвалою слідчого судді, строки їх застосування та вимоги ч. 2 ст. 179 КПК України щодо відповідальності за невиконання покладених на мене обов'язків мені зрозумілі.

Підозрюваний _____

_____ (дата, підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

З протоколом ознайомлені: _____

_____ (спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії;
прізвище, ініціали, підпис)

Протокол склав:

_____ (слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

Протокол
про роз'яснення правил користування електронними засобами контролю

Місто (сел.) _____

«___» _____ 20__ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року, за ознаками

_____,
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини
статті) закону України про кримінальну відповідальність)
у присутності осіб:

_____ (їх прізвище, ім'я, по батькові, дата народження та місце проживання),
_____,
яким заздалегідь повідомлено про застосування технічних засобів фіксації, умови та
порядок їх використання: _____

_____ (характеристики технічних засобів фіксації та носіїв інформації, які застосовуються

_____ при проведенні процесуальної дії, підписи осіб)

_____ відповідно до п. 9 ч. 5 ст. 194, ст. 195 КПК України склав цей протокол про те, що о «___»
год. «___» хв., підозрюваному

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
його захиснику _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
оголошено ухвалу слідчого судді (суду) про застосування запобіжного заходу у
вигляді _____
з обов'язком носити електронний засіб контролю.

Підозрюваному _____ роз'яснено, що застосування
електронних засобів контролю полягає у закріпленні на його тілі пристрою, який дозволяє
відслідковувати та фіксувати місцезнаходження. Обов'язок, носити електронний засіб
контролю покладається на строк не більше двох місяців. У разі необхідності він може бути
продовжений за клопотанням прокурора в порядку, передбаченому ст. 199 КПК України.

Відмова від носіння засобу електронного контролю, умисне зняття, пошкодження
або інше втручання в його роботу з метою ухилення від контролю, а рівно намагання
вчинити зазначені дії є невиконанням обов'язків, покладених слідчим суддею, судом на
підозрюваного.

Ознайомившись з ухвалою слідчого судді, суду про застосування запобіжного
заходу у вигляді _____, обов'язком носити електронний
засіб контролю, отримавши від слідчого роз'яснення про правила користування
електронними засобами контролю, підозрюваний заявив:

_____ (обов'язок носити електронний засіб контролю, правила користування ним, техніку

_____ безпеки поводження та наслідки ухилення від

_____ виконання мені роз'яснені)

_____ З протоколом ознайомлені _____

_____ (спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії)

Підозрюваний

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

Особиста порука

Особиста порука (ст. 180 КПК України) – це запобіжний захід, суть якого полягає у наданні особами, яких слідчий суддя вважає такими, що заслуговують на довіру, письмового зобов'язання про те, що вони поручаються за виконання підозрюваним покладених на нього обов'язків відповідно до ст. 194 КПК України і зобов'язуються за необхідності доставити його до органу досудового розслідування чи в суд на першу про те вимогу.

Особиста порука ґрунтується на тому, що за поведінку підозрюваного відповідають інші особи – поручителі, які, як правило, мають особисті чи службові зв'язки з особою, за яку вони поручились, і морально можуть впливати на неї. На поручителя покладається обов'язок забезпечити не тільки явку підозрюваного до органу досудового розслідування чи в суд на першу про те вимогу, а і виконання покладених на підозрюваного обов'язків відповідно до ст. 194 КПК України, зокрема: утримуватися від спілкування із будь-якою особою, не відвідувати визначені місця, пройти курс лікування від наркотичної або алкогольної залежності, докласти зусиль до пошуку роботи або для навчання тощо.

Умова застосування даного запобіжного заходу є складною за змістом і включає в себе такі фактори:

- поручителями можуть бути особи, що заслуговують на довіру – громадяни з високими моральними якостями, які є соціально адаптованими, сумлінно ставляться до праці та виконання громадських обов'язків, мають авторитет у колективі чи за місцем проживання, а також користуються повагою в підозрюваного та можуть завдяки цьому забезпечити йому належну поведінку. Ці дані можуть бути встановлені шляхом витребування характеристик на поручителів, довідок тощо;

- кількість поручителів визначає слідчий суддя, який обирає запобіжний захід. КПК не обмежує максимальну кількість поручителів, але визначає, що наявність одного поручителя може бути визнано достатньою лише в тому разі, коли ним є особа, яка заслуговує на особливу довіру (ч. 2 ст. 180 КПК України);

- цей запобіжний захід може бути застосовано тільки за клопотанням або за згодою поручителів. Зокрема, у ч. 2 ст. 202 КПК України визначено, що у разі застосування запобіжного заходу у вигляді особистої поруки підозрюваний, який був затриманий, звільняється з-під варти негайно після надання його поручителями визначеного зобов'язання.

Процесуальний порядок застосування особистої поруки:

1. Громадяни, що виявили бажання бути поручителями, подають до слідчого, прокурора відповідну заяву.

2. Слідчий чи прокурор звертаються до місцевого суду з клопотанням про застосування запобіжного заходу у виді особистої поруки.

3. Підозрюваному надаються копії клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність застосування особистої поруки, не пізніше ніж за три години до початку розгляду клопотання.

4. Слідчий суддя має впевнитися в тому, що поручителі дійсно можуть позитивно впливати на поведінку підозрюваного, забезпечити його явку на першу про те вимогу чи виконання покладених на підозрюваного обов'язків.

5. Слідчий суддя постановляє ухвалу про застосування запобіжного заходу у виді особистої поруки, де зазначаються конкретні обов'язки, передбачені ч. 5 ст. 194 КПК України, що покладаються на підозрюваного.

6. Підозрюваному оголошуються та негайно вручаються копії ухвали про застосування запобіжного заходу у виді особистої поруки, що відображається при складанні протоколу про оголошення та негайне вручення підозрюваному копії ухвали про застосування запобіжного заходу у виді особистої поруки.

7. Поручителю роз'яснюється:

- а) у вчиненні якого кримінального правопорушення підозрюється особа;
- б) яке передбачене законом покарання за його вчинення;
- в) обов'язки поручителя та що у разі їх невиконання на нього накладається грошове стягнення в розмірі:

- у провадженні щодо кримінального правопорушення, за вчинення якого передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк більше 3 років, або інше, більш м'яке покарання, - від 2 до 5 розмірів мінімальної заробітної плати;

- у провадженні щодо злочину, за вчинення якого передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк від 3 до 5 років, - від 5 до 10 розмірів мінімальної заробітної плати;

- у провадженні щодо злочину, за вчинення якого передбачене покарання у виді позбавлення волі від 5 до 10 років, - від 10 до 20 розмірів мінімальної заробітної плати;

- у провадженні щодо злочину, за вчинення якого передбачене покарання у виді позбавлення волі понад 10 років, - від 20 до 50 розмірів мінімальної заробітної плати.

г) право поручителя відмовитись від взятих на себе зобов'язань до виникнення підстав, які тягнуть за собою його відповідальність;

д) кожний поручитель дає письмове зобов'язання про те, що він ручається за виконання підозрюваним покладених на нього обов'язків відповідно до ст. 194 КПК України і зобов'язується за необхідності доставити його до органу досудового розслідування чи в суд на першу про те вимогу.

Ухвала слідчого судді щодо застосування запобіжного заходу у виді особистої поруки підлягає негайному виконанню після її оголошення та оскарженню не підлягає (ст. 205 КПК України).

Контроль за виконанням зобов'язань про особисту поруку здійснює слідчий.

У випадку відмови поручителя від взятих на себе зобов'язань, він забезпечує явку підозрюваного до органу досудового розслідування для вирішення питання про заміну йому запобіжного заходу на інший.

Слідчому судді _____

(назва місцевого суду)

**Клопотання
про застосування запобіжного заходу у вигляді особистої поруки**

Місто (сел.) _____

«___» _____ 20__ року

(слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року, за ознаками
_____, -

(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)

ВСТАНОВИВ:

(короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, в якому
підозрюється особа)

(виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального
правопорушення, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини)

(правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини
статті) закону України про кримінальну відповідальність)

(обґрунтування необхідності покладення на підозрюваного конкретних обов'язків,
передбачених ч. 5 ст. 194 КПК України)
У вчиненні кримінального правопорушення підозрюється _____

(прізвище, ім'я, по батькові; число, місяць, рік народження; місце народження;
громадянство;
освіта; професія; місце роботи; сімейний стан; судимість; місце проживання)

Беручи до уваги те, що підозрюваний _____
(прізвище, ім'я, по батькові підозрюваного)
може _____

(один або кілька ризиків, зазначених у ст. 177 КПК України, із викладенням обставин, що
підтверджують наявність зазначених ризиків, та посиланням на матеріали, що
підтверджують ці обставини, а також обґрунтування неможливості запобігання ризикам,
шляхом застосування більш м'якого запобіжного заходу)
керуючись вимогами ст. ст. 40, 131, 132, 176 – 178, 180, 184, 194 КПК України, -

ПРОШУ:

1. Застосувати щодо підозрюваного _____
(прізвище, ім'я, по батькові підозрюваного)

запобіжний захід у вигляді особистої поруки.

2. Призначити поручителем(ями) _____

(прізвища, ім'я та по батькові поручителів)

3. Покласти на підозрюваного _____

(прізвище, ім'я та по батькові підозрюваного)

такі обов'язки: _____

(перелік обов'язків, які будуть покладені на підозрюваного)

Додатки:

1. _____

(перелік копій матеріалів, якими обґрунтовуються доводи вказані у клопотанні).

2. Перелік свідків, яких необхідно допитати під час судового розгляду на __ арк.

3. Витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань за № _____ від «__» _____ 20__ року на __ арк.

Слідчий

(посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«ПОГОДЖЕНО»

Прокурор _____

(посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«__» _____ 20__ року

Копію клопотання та доданих до нього

матеріалів на _____ арк. отримав: _____

(підпис)

(прізвище, ініціали підозрюваного)

«__» _____ 20__ року

«__» год. «__» хв.

Протокол
про оголошення підозрюваному ухвали слідчого судді
щодо застосування запобіжного заходу та вручення її копії

Місто (сел.) _____

«___» _____ 20__ року

(слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року, за ознаками

_____,
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)
відповідно до вимогам ч. ч. 4, 5, 6 ст. 194, ч. 5 ст. 196 КПК України склав цей
протокол про те, що о «___» год. «___» хв., підозрюваному

(прізвище, ім'я, по батькові)
його захиснику _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

о «___» год. «___» хв. було оголошено ухвалу слідчого судді про застосування запобіжного
заходу у виді _____.

(назва запобіжного заходу)

Сутність запобіжного заходу, передбаченого ухвалою слідчого судді, мені зрозуміла.
Копію ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу отримав

Підозрюваний _____

(дата, підпис)

(прізвище, ініціали)

З протоколом ознайомлені: _____

(спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії; прізвище,
ініціали, підпис)

Протокол склав:

(слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

**Протокол
роз'яснення підозрюваному та поручителю обов'язків,
передбачених ч. ч. 3, 4, 5 ст. 180, ч. 5 ст. 194 КПК України**

Місто (сел.) _____

«___» _____ 20__ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року, за ознаками

_____,
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини
статті) закону України про кримінальну відповідальність) згідно ст.ст.103, 104, ч. 5 ст. 194
КПК України склав цей протокол про те, що
о «___» год. «___» хв., підозрюваному

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
о «___» год. «___» хв., його захиснику _____
(прізвище, ім'я, по батькові)
оголосив ухвалу слідчого судді про застосування запобіжного заходу у вигляді **особистої
поруки** та роз'яснив обов'язки, зазначені в ухвалі слідчого судді:

1. _____;
2. _____;
3. _____.

_____ (найменування обов'язків)
Сутність обов'язків, передбачених ухвалою слідчого судді, строки їх застосування
мені зрозумілі.

Підозрюваний _____ (дата, підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Вимоги ч. 3, 4, 5 ст. 180 КПК України щодо прав та обов'язків поручителя,
відповідальності за невиконання цих обов'язків мені роз'яснено.

Сутність обов'язків підозрюваного, передбачених ухвалою слідчого судді, строки їх
застосування мені зрозумілі.

Поручитель _____ (дата, підпис) _____ (прізвище, ініціали)

З протоколом ознайомлені: _____

_____ (спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії; прізвище,
ініціали, підпис)

Протокол склав:

_____ (слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

Протокол
про роз'яснення правил користування електронними засобами контролю

Місто (сел.) _____

«___» _____ 20__ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року, за ознаками

_____,
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини
статті) закону України про кримінальну відповідальність)
у присутності осіб:

_____ (їх прізвище, ім'я, по батькові, дата народження та місце проживання),
_____,
яким заздалегідь повідомлено про застосування технічних засобів фіксації, умови та
порядок їх використання: _____

_____ (характеристики технічних засобів фіксації та носіїв інформації, які застосовуються

_____ при проведенні процесуальної дії, підписи осіб)

_____ відповідно до п. 9 ч. 5 ст. 194, ст. 195 КПК України склав цей протокол про те, що о «___»
год. «___» хв., підозрюваному

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
його захиснику _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
оголошено ухвалу слідчого судді (суду) про застосування запобіжного заходу у
вигляді _____
з обов'язком носити електронний засіб контролю.

Підозрюваному _____ роз'яснено, що застосування
електронних засобів контролю полягає у закріпленні на його тілі пристрою, який дозволяє
відслідковувати та фіксувати місцезнаходження. Обов'язок, носити електронний засіб
контролю покладається на строк не більше двох місяців. У разі необхідності він може бути
продовжений за клопотанням прокурора в порядку, передбаченому ст. 199 КПК України.

Відмова від носіння засобу електронного контролю, умисне зняття, пошкодження
або інше втручання в його роботу з метою ухилення від контролю, а рівно намагання
вчинити зазначені дії є невиконанням обов'язків, покладених слідчим суддею, судом на
підозрюваного.

Ознайомившись з ухвалою слідчого судді, суду про застосування запобіжного
заходу у вигляді _____, обов'язком носити електронний
засіб контролю, отримавши від слідчого роз'яснення про правила користування
електронними засобами контролю, підозрюваний заявив:

_____ (обов'язок носити електронний засіб контролю, правила користування ним, техніку

_____ безпеки поводження та наслідки ухилення від

_____ виконання мені роз'яснені)

_____ З протоколом ознайомлені _____

_____ (спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії)

Підозрюваний

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

Домашній арешт

Домашній арешт полягає в забороні підозрюваному залишати житло цілодобово або у певний період доби (ч. 1 ст. 181 КПК України). Домашній арешт застосовується, коли обмеження свободи підозрюваного іншими запобіжними заходами недостатньо для попередження неналежної поведінки, але в силу певних обставин можливо обійтись без тримання під вартою. До таких обставин слід віднести вік, стан здоров'я тощо. З врахуванням стану здоров'я підозрюваного місцем його утримання під домашнім арештом може бути лікувальний заклад. З врахуванням даних про особу підозрюваного при обранні запобіжного заходу у виді домашнього арешту може бути заборонено або обмежено: вихід за межі житлового приміщення, в якому він проживає, спілкування з певними особами, відправка та отримання поштово-телеграфної кореспонденції, використання засобів зв'язку та інформаційно-телекомунікаційної мережі «Інтернет».

Зміст терміну «житло чи інше володіння особи» роз'яснюється в ч. 2 ст. 233 КПК України.

Домашній арешт може бути застосовано виключно до особи, яка підозрюється у вчиненні злочину, за вчинення якого кримінальним законом передбачено покарання у виді позбавлення волі (п. 11 ст. 51 КК). У випадках, коли стаття КК про певний злочин не передбачає покарання у виді позбавлення волі, домашній арешт не застосовується.

Строк тримання особи під домашнім арештом не може перевищувати двох місяців і обчислюється з моменту винесення слідчим суддею ухвали про обрання даного запобіжного заходу. У разі необхідності він може бути продовжений до шести місяців за клопотанням прокурора в порядку, передбаченому ст. 199 КПК України.

При обранні запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту мають бути обрані найбільш ефективні обмеження, які дійсно необхідні у кожному конкретному випадку та відповідати меті його застосування. Разом з тим, підозрюваний не може бути обмежений у праві користування телефонним зв'язком для виклику швидкої допомоги, працівників правоохоронних органів, аварійно-рятувальних служб у випадках виникнення надзвичайних ситуацій, а також для спілкування із слідчими та контролюючими органами.

Про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту слідчий складає клопотання. Воно має бути вмотивованим та містити обставини, які б підтверджували неможливість обрання більш м'яких запобіжних заходів, а саме:

- 1) короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, в якому підозрюється особа;
- 2) правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;
- 3) виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини;
- 4) посилання на один або кілька ризиків, зазначених у ст. 177 КПК України;
- 5) виклад обставин, на підставі яких слідчий, прокурор дійшов висновку про наявність одного або кількох ризиків, зазначених у його клопотанні, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини;
- 6) обґрунтування неможливості запобігання ризику або ризикам, зазначеним у клопотанні, шляхом застосування більш м'яких запобіжних заходів;
- 7) обґрунтування необхідності покладення на підозрюваного конкретних обов'язків, передбачених ч. 5 ст. 194 КПК (ч. 1 ст. 184 КПК України).

До клопотання слідчого про обрання запобіжного заходу додаються:

- 1) копії матеріалів, якими слідчий, прокурор обґрунтовує доводи клопотання;
- 2) перелік свідків, яких слідчий, прокурор вважає за необхідне допитати під час судового розгляду щодо запобіжного заходу;
- 3) підтвердження того, що підозрюваному надані копії клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність застосування запобіжного заходу (ч. 3 ст. 184 КПК України).

Підозрюваному не пізніше ніж за три години до початку розгляду клопотання має бути надана копія клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність застосування запобіжного заходу.

Після погодження зазначеного клопотання прокурором в порядку, передбаченому ст. 193 КПК України, здійснюється його розгляд слідчим суддею. Згідно зі ст. 186 КПК України клопотання про застосування або зміну запобіжного заходу розглядається слідчим

суддею невідкладно, але не пізніше сімдесяти двох годин з моменту фактичного затримання підозрюваного або з моменту надходження до суду клопотання, якщо підозрюваний перебуває на свободі, чи з моменту подання підозрюваним, його захисником до суду відповідного клопотання.

З метою контролю за поведінкою підозрюваного, який перебуває під домашнім арештом, працівники ОВС мають право з'являтися в житло цієї особи, вимагати надати усні чи письмові пояснення з питань, пов'язаних із виконанням покладених на неї зобов'язань, а також використовувати електронні засоби контролю. Відповідно до ч. 1 ст. 195 КПК України, застосування електронних засобів контролю полягає у закріпленні на тілі підозрюваного пристрою, який дає змогу відслідковувати та фіксувати його місцезнаходження. Перед застосуванням електронного засобу контролю слідчий або працівник органу внутрішніх справ зобов'язаний під розпис роз'яснити підозрюваному правила користування пристроєм, техніку безпеки поводження з ним та наслідки його зняття або неправомірного втручання в його роботу з метою ухилення від контролю. У зв'язку з чим складається протокол.

Слідчому судді _____

(назва місцевого суду)

**Клопотання
про застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту**

Місто (сел.) _____

« ____ » _____ 20 ____ року

(слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від « ____ » _____ 20__ року, за ознаками
_____, -
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)

ВСТАНОВИВ:

(короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, в якому
підозрюється особа)

(виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального
правопорушення, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини)

(правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті
(частини статті) закону
України про кримінальну відповідальність)

(обґрунтування необхідності покладення на підозрюваного конкретних обов'язків,
передбачених ч. 5 ст. 194 КПК України)
У вчиненні кримінального правопорушення підозрюється _____

(прізвище, ім'я, по батькові; число, місяць, рік народження; місце народження;
громадянство;
освіта; професія; місце роботи; сімейний стан; судимість; місце проживання)

Беручи до уваги те, що підозрюваний _____
(прізвище ім'я по батькові підозрюваного)

може _____

(один або кілька ризиків, зазначених у ст. 177 КПК України, із викладенням обставин, що
підтверджують наявність зазначених ризиків, та посиланням на матеріали, що
підтверджують ці обставини, а також обґрунтування неможливості запобігання ризикам,
шляхом застосування більш м'яких запобіжних заходів)
керуючись вимогами ст. ст. 40, 131, 132, 176 – 178, 181, 184, 194 КПК України, -

ПРОШУ:

1. Застосувати щодо підозрюваного _____
(прізвище, ім'я та по батькові підозрюваного)

запобіжний захід у вигляді домашнього арешту.

2. Покласти на підозрюваного _____
(прізвище, ім'я та по батькові підозрюваного)

такі обов'язки: _____

(перелік обов'язків, які будуть покладені на підозрюваного)

Додатки:

1. _____
(перелік копій матеріалів, якими обґрунтовуються доводи вказані у клопотанні).

2. Перелік свідків, яких необхідно допитати під час судового розгляду на __ арк.

3. Витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__
року на __ арк.

Слідчий

_____ (посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«ПОГОДЖЕНО»

Прокурор

_____ (посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«___» _____ 20__ року

Копію клопотання та доданих до нього

матеріалів на _____ арк. отримав: _____
(підпис) (прізвище, ініціали підозрюваного)

«___» _____ 20__ року

«___» год. «___» хв.

Протокол
про оголошення підозрюваному ухвали слідчого судді
щодо застосування запобіжного заходу та вручення її копії

Місто (сел.) _____

«__» _____ 20__ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «__» _____ 20__ року, за ознаками

_____,
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)
відповідно до вимогам ч. ч. 4, 5, 6 ст. 194, ч. 5 ст. 196 КПК України склав цей
протокол про те, що о «__» год. «__» хв., підозрюваному

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
його захиснику _____
_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

о «__» год. «__» хв. було оголошено ухвалу слідчого судді про застосування
запобіжного заходу у виді _____.
(назва запобіжного заходу)

Сутність запобіжного заходу, передбаченого ухвалою слідчого судді, мені зрозуміла.
Копію ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу отримав

Підозрюваний _____ (прізвище, ініціали)
_____ (дата, підпис)

З протоколом ознайомлені: _____
_____ (спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії;
прізвище, ініціали, підпис)

Протокол склав:

_____ (слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

**Протокол
роз'яснення підозрюваному обов'язків,
передбачених ч. 5 ст. 194 КПК України**

Місто (сел.) _____

«___» _____ 20__ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року, за ознаками

_____ (правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті)
закону України про кримінальну відповідальність)
згідно ст.ст. 103, 104, ч. 5 ст. 194 КПК України склав цей протокол про те, що
о «___» год. «___» хв., підозрюваному

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

о «___» год. «___» хв., його захиснику

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
оголосив ухвалу слідчого судді про застосування запобіжного заходу у вигляді
домашнього арешту та роз'яснив обов'язки, зазначені в ухвалі слідчого судді:

1. _____;
2. _____;
3. _____;
4. _____.

_____ (найменування обов'язків)

Сутність обов'язків, передбачених ухвалою слідчого судді, та строки їх застосування, мені зрозумілі.

Підозрюваний _____

_____ (дата, підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

З протоколом ознайомлені: _____

_____ (спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії;
прізвище, ініціали, підпис)

Протокол склав:

_____ (слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

Протокол
про роз'яснення правил користування електронними засобами контролю

Місто (сел.) _____

«___» _____ 20__ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року, за ознаками

_____,
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини
статті) закону України про кримінальну відповідальність)
у присутності осіб:

_____ (їх прізвище, ім'я, по батькові, дата народження та місце проживання),
_____,
яким заздалегідь повідомлено про застосування технічних засобів фіксації, умови та
порядок їх використання: _____

_____ (характеристики технічних засобів фіксації та носіїв інформації, які застосовуються

_____ при проведенні процесуальної дії, підписи осіб)

_____ відповідно до п. 9 ч. 5 ст. 194, ст. 195 КПК України склав цей протокол про те, що о «___»
год. «___» хв., підозрюваному

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
його захиснику _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
оголошено ухвалу слідчого судді (суду) про застосування запобіжного заходу у
вигляді _____
з обов'язком носити електронний засіб контролю.

Підозрюваному _____ роз'яснено, що застосування
електронних засобів контролю полягає у закріпленні на його тілі пристрою, який дозволяє
відслідковувати та фіксувати місцезнаходження. Обов'язок, носити електронний засіб
контролю покладається на строк не більше двох місяців. У разі необхідності він може бути
продовжений за клопотанням прокурора в порядку, передбаченому ст. 199 КПК України.

Відмова від носіння засобу електронного контролю, умисне зняття, пошкодження
або інше втручання в його роботу з метою ухилення від контролю, а рівно намагання
вчинити зазначені дії є невиконанням обов'язків, покладених слідчим суддею, судом на
підозрюваного.

Ознайомившись з ухвалою слідчого судді, суду про застосування запобіжного
заходу у вигляді _____, обов'язком носити електронний
засіб контролю, отримавши від слідчого роз'яснення про правила користування
електронними засобами контролю, підозрюваний заявив:

_____ (обов'язок носити електронний засіб контролю, правила користування ним, техніку

_____ безпеки поводження та наслідки ухилення від

_____ виконання мені роз'яснені)

_____ З протоколом ознайомлені _____

_____ (спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії)

Підозрюваний

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

Застава

Застава полягає у внесенні коштів у грошовій одиниці України на спеціальний рахунок, визначений в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, з метою забезпечення виконання підозрюваним покладених на нього обов'язків, під умовою звернення внесених коштів у доход держави в разі невиконання цих обов'язків.

Предметом застави можуть виступати лише «кошти у грошовій одиниці України», які вносяться на спеціальний рахунок. Майно, що знаходиться у цивільному обігу та належить заставодавцю, не може виступати предметом застави.

Постановою Кабінету Міністрів України від 11 січня 2012 року № 15 «Про затвердження Порядку внесення коштів на спеціальний рахунок у разі застосування застави як запобіжного заходу» визначено, що застава вноситься на спеціальний рахунок суду, який обрав такий запобіжний захід, відкритий в органах Казначейства.

Заставу може внести підозрюваний, а також інші фізичні або юридичні особи (заставодавців), окрім юридичних осіб державної або комунальної власності або таких, що фінансуються з місцевого, державного бюджету, бюджету Автономної Республіки Крим, або у статутному капіталі яких є частка державної, комунальної власності або яка належить суб'єкту господарювання, що є у державній або комунальній власності.

Згідно ч. 5 ст. 182 КПК України розмір застави визначається слідчим суддею з урахуванням обставин кримінального правопорушення, майнового та сімейного стану підозрюваного, інших даних про його особу та ризиків, передбачених статтею 177 КПК України. Розмір застави визначається у таких межах:

- 1) щодо особи, підозрюваної у вчиненні злочину невеликої або середньої тяжкості, - від одного до двадцяти розмірів мінімальної заробітної плати;
- 2) щодо особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого злочину, - від двадцяти до вісімдесяти розмірів мінімальної заробітної плати;
- 3) щодо особи, підозрюваної у вчиненні особливо тяжкого злочину, - від вісімдесяти до трьохсот розмірів мінімальної заробітної плати.

Розмір застави повинен достатньою мірою гарантувати виконання підозрюваним покладених на нього обов'язків та не може бути завідомо непомірним для нього. У виключних випадках, якщо слідчий суддя встановить, що застава у зазначених межах не здатна забезпечити виконання особою, що підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину, покладених на неї обов'язків, застава може бути призначена у розмірі, який перевищує вісімдесят чи триста розмірів мінімальної заробітної плати відповідно.

Після винесення ухвали слідчим суддею застава повинна бути внесена на спеціальний рахунок суду протягом 5 днів.

Внесення коштів на депозитний рахунок суду здійснюється на підставі платіжного доручення особи чи заставодавця. Підтвердженням внесення коштів на відповідний рахунок суду є платіжний документ з відміткою банку про виконання, який надається слідчому, прокурору, суду. Покладені ж на особу обов'язки вона повинна дотримувати одразу після проголошення рішення, в тому числі до фактичного внесення коштів заставодавцем.

При внесенні застави підозрюваному роз'яснюються його обов'язки і наслідки їх невиконання, а заставодавцю – у вчиненні якого злочину підозрюється особа, щодо якої застосовується запобіжний захід, і що в разі невиконання нею своїх обов'язків застава буде звернена в дохід держави та зараховується до спеціального фонду Державного бюджету України й використовується у порядку, встановленому законом для використання коштів судового збору.

Ч. 3 ст. 183 КПК передбачає обов'язок слідчого судді при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою визначити розмір застави, достатньої для забезпечення виконання підозрюваним обов'язків, передбачених КПК, крім випадків, передбачених ч. 4 ст. 183 КПК України.

Питання про звернення застави в дохід держави вирішується слідчим суддею за клопотанням прокурора або власною ініціативою суду в судовому засіданні за участю підозрюваного, заставодавця, в порядку, передбаченому для розгляду клопотань про обрання запобіжного заходу. Неявка заставодавця в судове засідання для дачі пояснень під час розгляду зазначеного питання не перешкоджає винесенню рішення про звернення застави в дохід держави.

У разі звернення застави в дохід держави слідчий суддя вирішує питання про застосування до підозрюваного запобіжного заходу у вигляді застави у більшому розмірі або іншого запобіжного заходу з урахуванням положень ч. 7 ст. 194 цього Кодексу.

Питання про обрання застави як запобіжного заходу згідно ч. 1 ст. 182 КПК України віднесено до компетенції слідчого судді. Алгоритм процесуального порядку застосування застави в кримінальному судочинстві полягає у такому:

1. Складання слідчим відповідно до вимог ч. ч. 1, 3 ст. 184 КПК України клопотання про застосування застави.
2. Погодження зазначеного клопотання з прокурором.
3. Звернення із відповідним клопотанням до слідчого судді місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування.
4. Надання підозрюваному копії клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність застосування застави, не пізніше ніж за три години до початку розгляду клопотання.
5. Отримання ухвали слідчого судді про застосування застави та негайне її виконання. Слідчий суддя приймає рішення про достатність підстав для обрання запобіжного заходу у вигляді застави та про розмір застави виключно на підставі доказів, наданих сторонами. При цьому суд не зв'язаний висновками сторін і приймає рішення керуючись лише своїм внутрішнім переконанням, не виконуючи жодних дій, спрямованих на збір доказів. При цьому він зобов'язаний встановити, чи доводять надані сторонами кримінального провадження докази обставини, зазначені у ст. 194 КПК України.
6. Оголошення та негайне вручення підозрюваному копії ухвали про застосування запобіжного заходу у виді застави.
7. Складання протоколу про оголошення та негайне вручення підозрюваному копії ухвали про застосування запобіжного заходу у виді застави.
8. Письмове роз'яснення під розпис підозрюваному обов'язків, передбачених ч. 5 ст. 194 КПК України та складання відповідного протоколу.
9. Письмове роз'яснення підозрюваному обов'язків і наслідків їх невиконання, а заставодавцю – у вчиненні якого кримінального правопорушення підозрюється особа, передбачене законом покарання за його вчинення, обов'язки із забезпечення належної поведінки підозрюваного та його явки за викликом, а також наслідки невиконання цих обов'язків.
10. Здійснення контролю за виконанням застави.

Не дивлячись на те, що порядок застосування застави в Кримінальному процесуальному кодексі України ретельно виписаний, труднощі у застосуванні цього запобіжного заходу у практичній діяльності можуть виникати.

Зокрема, обмеження предмету застави лише грошовими сумами в грошовій одиниці України ускладнює пошук коштів, необхідних для внесення застави, адже наявна велика кількість готівки це більш виключення, аніж правило. Можливим вирішенням зазначеної проблеми може стати закріплений перелік майна, яке може бути предметом застави.

Наступним проблемним питанням є занадто великий розмір застави в окремих випадках. Застава у розмірі від двадцяти розмірів мінімальної заробітної плати може не дозволити застосовувати її у всіх категоріях кримінальних справ, а залишити її як запобіжний захід у справах про злочини економічної спрямованості. Вважається доцільним при визначенні розміру застави у справах про особливо тяжкі злочини акцентувати увагу на розмірі збитків, завданих злочинними діями підозрюваного. З іншого боку постає проблема оціночного поняття розміру майнових збитків або розміру доходу, отриманого внаслідок злочинних дій, обґрунтованих достатніми доказами. Законодавцем не наведено чітких критеріїв достатності доказів, що може призвести до неоднозначного розуміння розмірів застави та великої кількості випадків оскарження рішень судів про обрання застави як запобіжного заходу в частині саме розміру застави.

Слідчому судді _____

_____ (назва місцевого суду)

**Клопотання
про застосування запобіжного заходу у вигляді застави**

Місто (сел.) _____

« ____ » _____ 20 ____ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від « ____ » _____ 20__ року, за ознаками

_____, -
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)

ВСТАНОВИВ:

_____ (короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, в якому
підозрюється особа)

_____ (виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального
правопорушення, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини)

_____ (правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)

_____ (обґрунтування необхідності покладення на підозрюваного конкретних обов'язків,
передбачених ч. 5 ст. 194 КПК України)
У вчиненні кримінального правопорушення підозрюється _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові; число, місяць, рік народження; місце народження;
громадянство;
освіта; професія; місце роботи; сімейний стан; судимість; місце проживання)

Беручи до уваги те, що підозрюваний _____ (прізвище, ім'я та по батькові підозрюваного)
може _____

_____ (один або кілька ризиків, зазначених у ст. 177 КПК України, із викладенням
обставин, що підтверджують наявність зазначених ризиків, та посиланням на матеріали,
що підтверджують ці обставини, а також обґрунтування неможливості запобігання
ризикам, шляхом застосування більш м'яких запобіжних заходів)
керуючись вимогами ст. ст. 131, 132, 176-178, 182, 184, 194 КПК України, -

ПРОШУ:

1. Застосувати щодо підозрюваного _____ (прізвище, ім'я та по батькові підозрюваного)
запобіжний захід у вигляді застави.

2. Покласти на підозрюваного _____
(прізвище, ім'я та по батькові підозрюваного)
такі обов'язки: _____

(перелік обов'язків, які будуть покладені на підозрюваного)

Додатки:

1. _____
(перелік копій матеріалів, якими обґрунтовуються доводи вказані у клопотанні).
2. Перелік свідків, яких необхідно допитати під час судового розгляду на ___ арк.
3. Витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року на ___ арк.

Слідчий _____

(посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«ПОГОДЖЕНО»

Прокурор _____

(посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«___» _____ 20__ року

**Копію клопотання та доданих до нього
матеріалів на _____ арк. отримав:** _____

(підпис)

_____ (прізвище, ініціали підозрюваного)

«___» _____ 20__ року

«___» год. «___» хв.

Протокол
про оголошення підозрюваному ухвали слідчого судді
щодо застосування запобіжного заходу та вручення її копії

Місто (сел.) _____ «__» _____ 20__ року

(слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «__» _____ 20__ року, за ознаками

_____,
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність) відповідно до вимогам
ч. ч. 4, 5, 6 ст. 194, ч. 5 ст. 196 КПК України склав цей протокол про те, що о «__» год.
«__» хв., підозрюваному

(прізвище, ім'я, по батькові)
його захиснику _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

о «__» год. «__» хв. було оголошено ухвалу слідчого судді про застосування
запобіжного заходу у виді _____.
(назва запобіжного заходу)

Сутність запобіжного заходу, передбаченого ухвалою слідчого судді, мені зрозуміла.
Копію ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу отримав

Підозрюваний _____
(дата, підпис) _____ (прізвище, ініціали)

З протоколом ознайомлені: _____

(спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії; прізвище,
ініціали, підпис)

Протокол склав: _____

(слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

**Протокол
роз'яснення підозрюваному обов'язків,
передбачених ст. 182, ч. 5 ст. 194 КПК України**

Місто (сел.) _____

«___» _____ 20__ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року, за ознаками

_____ ,
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)
згідно ст.ст.103, 104, ч. 5 ст. 194 КПК України склав цей протокол про те, що
о «___» год. «___» хв., підозрюваному

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
о «___» год. «___» хв., його захиснику

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
оголосив ухвалу слідчого судді про застосування запобіжного заходу у вигляді
застави та роз'яснив обов'язки, зазначені в ухвалі слідчого судді:

1. _____;
2. _____;
3. _____.

_____ (найменування обов'язків)
Сутність обов'язків, передбачених ухвалою слідчого судді, строки їх застосування, а
також вимоги ст.182 КПК України щодо прав і обов'язків, відповідальності за їх
невиконання мені зрозумілі.

Підозрюваний _____ (дата, підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Сутність обов'язків підозрюваного, передбачених ухвалою слідчого судді, строки їх
застосування мені зрозумілі.

Вимоги ст.182 КПК України щодо прав та обов'язків заставодавця,
відповідальності за невиконання обов'язків підозрюваним мені роз'яснено.

Заставодавець _____ (дата, підпис) _____ (прізвище, ініціали)

З протоколом ознайомлені: _____

_____ (спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії;
прізвище, ініціали, підпис)

Протокол склав:

_____ (слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

Протокол
про роз'яснення правил користування електронними засобами контролю

Місто (сел.) _____

«___» _____ 20__ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року, за ознаками

_____,
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини
статті) закону України про кримінальну відповідальність)
у присутності осіб:

_____ (їх прізвище, ім'я, по батькові, дата народження та місце проживання),
_____,
яким заздалегідь повідомлено про застосування технічних засобів фіксації, умови та
порядок їх використання: _____

_____ (характеристики технічних засобів фіксації та носіїв інформації, які застосовуються

_____ при проведенні процесуальної дії, підписи осіб)

_____ відповідно до п. 9 ч. 5 ст. 194, ст. 195 КПК України склав цей протокол про те, що о «___»
год. «___» хв., підозрюваному

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
його захиснику _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
оголошено ухвалу слідчого судді (суду) про застосування запобіжного заходу у
вигляді _____
з обов'язком носити електронний засіб контролю.

Підозрюваному _____ роз'яснено, що застосування
електронних засобів контролю полягає у закріпленні на його тілі пристрою, який дозволяє
відслідковувати та фіксувати місцезнаходження. Обов'язок, носити електронний засіб
контролю покладається на строк не більше двох місяців. У разі необхідності він може бути
продовжений за клопотанням прокурора в порядку, передбаченому ст. 199 КПК України.

Відмова від носіння засобу електронного контролю, умисне зняття, пошкодження
або інше втручання в його роботу з метою ухилення від контролю, а рівно намагання
вчинити зазначені дії є невиконанням обов'язків, покладених слідчим суддею, судом на
підозрюваного.

Ознайомившись з ухвалою слідчого судді, суду про застосування запобіжного
заходу у вигляді _____, обов'язком носити електронний
засіб контролю, отримавши від слідчого роз'яснення про правила користування
електронними засобами контролю, підозрюваний заявив:

_____ (обов'язок носити електронний засіб контролю, правила користування ним, техніку

_____ безпеки поводження та наслідки ухилення від

_____ виконання мені роз'яснені)

_____ З протоколом ознайомлені _____

_____ (спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії)

Підозрюваний

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

Тримання під вартою

Винятковим запобіжним заходом, передбаченим статтями 176 та 183 КПК України, є тримання під вартою.

Тримання під вартою (ст. 183 КПК України) є винятковим запобіжним заходом, який застосовується виключно у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим в ст. 177 КПК України. Винятковість цього запобіжного заходу обумовлена тим, що відповідно до п. 3 ст. 9 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 року "тримання під вартою осіб, котрі чекають судового розгляду, не повинно бути загальним правилом".

Сутність запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою полягає в обмеженні особистої свободи підозрюваного через поміщення його до місць попереднього ув'язнення.

Запобіжний захід у вигляді тримання під вартою застосовується виключно у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим в ст. 177 КПК України. Він може бути застосований лише щодо осіб, які перераховані в ч. 2 ст. 183 КПК.

Процесуальний порядок застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою є аналогічним щодо інших запобіжних заходів, окрім певних особливостей, а саме:

1) відповідно до ст. 188 КПК України прокурор, слідчий за погодженням з прокурором має право звернутися із клопотанням про дозвіл на затримання підозрюваного з метою його приводу для участі в розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Це клопотання може бути подане як одночасно з поданням клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або зміни іншого запобіжного заходу на тримання під варту, так і після подання клопотання про застосування запобіжного заходу і до прибуття підозрюваного до суду на підставі судового виклику;

2) під час розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою присутність підозрюваного є обов'язковою. Проте, слідчий суддя може розглянути таке клопотання та обрати запобіжний захід у вигляді тримання під вартою за відсутності підозрюваного, якщо прокурором, крім наявності підстав, передбачених ст. 177 КПК України, буде доведено, що ця особа оголошена у міжнародний розшук;

3) слідчий суддя при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою зобов'язаний визначити розмір застави, достатньої для забезпечення виконання підозрюваним обов'язків, передбачених КПК.

Проте, слідчий суддя при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою має право не визначити розмір застави у кримінальному провадженні в таких випадках (ч. 4 ст. 183 КПК України):

щодо злочину, вчиненого із застосуванням насильства або погрозою його застосування;

щодо злочину, який спричинив загибель людини;

щодо особи, стосовно якої у цьому провадженні вже обирався запобіжний захід у вигляді застави, проте був порушений нею;

4) в ухвалі про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою слідчий суддя зобов'язаний визначити дату закінчення її дії у межах строку, передбаченого КПК.

Відповідно до ст. 197 КПК України строк дії ухвали слідчого судді про тримання під вартою або продовження строку тримання під вартою не може перевищувати 60 днів.

Строк тримання під вартою може бути продовжений слідчим суддею в межах строку досудового розслідування, при цьому, сукупний строк тримання під вартою підозрюваного під час досудового розслідування, не повинен перевищувати:

6 місяців – у кримінальному провадженні щодо злочинів невеликої або середньої тяжкості;

12 місяців – у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

Строк тримання під вартою продовжується за клопотанням прокурора, слідчого за погодженням з прокурором не пізніше ніж за 5 днів до закінчення дії попередньої ухвали про тримання під вартою та подається до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування (ч. ч. 1, 2 ст. 199 КПК України). Дане клопотання має бути розглянутим до закінчення строку дії попередньої ухвали.

Слідчий суддя зобов'язаний відмовити у продовженні строку тримання під вартою, якщо прокурор, слідчий не доведе, що:

ризик не зменшився або з'явилися нові ризики, які виправдовують тримання особи під вартою;

існують обставини, які перешкоджають завершенню досудового розслідування до закінчення дії попередньої ухвали про тримання під вартою.

Строк тримання під вартою обчислюється з моменту взяття під варту, а якщо взяттю під варту передувало затримання підозрюваного – з моменту затримання. У строк тримання під вартою включається час перебування особи в медичному закладі під час проведення стаціонарної психіатричної експертизи. У разі повторного взяття під варту особи в тому ж самому кримінальному провадженні строк тримання під вартою обчислюється з урахуванням часу тримання під вартою раніше (ч. 2 ст. 197 КПК України).

Відповідно до практики Європейського суду з прав людини при визначенні тривалості тримання особи під вартою під час провадження за змістом п. 3 ст. 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод враховується період, який розпочинається з дати затримання особи та закінчується у день ухвалення вироку судом першої інстанції.

На практиці трапляються непоодинокі випадки, коли судово-слідчі органи не розрізняють підстави та умови застосування цього виду запобіжного заходу. Наслідком цього є підміна підстав умовами, або навпаки; встановлення лише якогось одного елементу з двох означених. Таке «розуміння» закону призводить до необґрунтованого тримання особи під вартою, порушення її конституційних прав, а для судово-слідчих органів – оскарження їх дій до відповідних органів, або взагалі – скасування вироку суду.

Таким чином, юридичний склад застосування запобіжного заходу у виді тримання під вартою має суто практичне значення: його недотримання тягне негативні юридично-значущі наслідки для всіх учасників процесу.

Слідчому судді _____

_____ (назва місцевого суду) _____

**Клопотання
про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою**

Місто (сел.) _____

« ____ » _____ 20 ____ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище) розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № _____ від « ____ » _____ 20__ року, за ознаками

_____, - (правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)

ВСТАНОВИВ:

_____ (короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, в якому підозрюється особа) _____

_____ (виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини) _____

_____ (правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність) _____

_____ (обґрунтування необхідності покладення на підозрюваного конкретних обов'язків, передбачених ч. 5 ст. 194 КПК України)
У вчиненні кримінального правопорушення підозрюється _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові; число, місяць, рік народження; місце народження; громадянство; освіта; професія; місце роботи; сімейний стан; судимість; місце проживання)

Беручи до уваги те, що підозрюваний _____ (прізвище, ім'я, по батькові підозрюваного) може _____

_____ (один або кілька ризиків, зазначених у ст. 177 КПК України, із викладенням обставин, що підтверджують наявність зазначених ризиків, та посиланням на матеріали, що підтверджують ці обставини, а також обґрунтування неможливості запобігання ризикам, шляхом застосування більш м'яких запобіжних заходів) керуючись вимогами ст. ст. 40, 131, 132, 176 – 178, 183, 184, 194 КПК України, -

ПРОШУ:

Застосувати запобіжний захід у вигляді тримання під вартою до підозрюваного _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові підозрюваного)

Додатки:

1. _____
(перелік копій матеріалів, якими обґрунтовуються доводи вказані у клопотанні).
2. Перелік свідків, яких необхідно допитати під час судового розгляду на __ арк.
3. Витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань за № _____ від «__» _____ 20__ року на __ арк.

Слідчий _____

(посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«ПОГОДЖЕНО»

Прокурор _____

(посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«__» _____ 20__ року

Копію клопотання та доданих до нього матеріалів на _____ арк. отримав: _____

(підпис)

(прізвище, ініціали підозрюваного)

«__» _____ 20__ року

«__» год. «__» хв.

Протокол
про оголошення підозрюваному ухвали слідчого судді
щодо застосування запобіжного заходу та вручення її копії

Місто (сел.) _____

«___» _____ 20__ року

(слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року, за ознаками

_____,
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)
відповідно до вимогам ч. ч. 4, 5, 6 ст. 194, ч. 5 ст. 196 КПК України склав цей
протокол про те, що о «___» год. «___» хв., підозрюваному

(прізвище, ім'я, по батькові)
його захиснику _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

о «___» год. «___» хв. було оголошено ухвалу слідчого судді про застосування
запобіжного заходу у виді _____.
(назва запобіжного заходу)

Сутність запобіжного заходу, передбаченого ухвалою слідчого судді, мені зрозуміла.
Копію ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу отримав

Підозрюваний _____

(дата, підпис)

(прізвище, ініціали)

З протоколом ознайомлені: _____

(спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії;
прізвище, ініціали, підпис)

Протокол склав:

(слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

Слідчому судді _____

_____ (назва місцевого суду)

**Клопотання
про продовження строку тримання під вартою**

Місто (сел.) _____

« ____ » _____ 20 ____ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від « ____ » _____ 20__ року, за ознаками

_____, -
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини
статті) закону України про кримінальну відповідальність)

ВСТАНОВИВ:

_____ (короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, в якому
підозрюється особа)

_____ (виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального
правопорушення, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини)

_____ (правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)
Запобіжний захід у вигляді тримання під вартою застосовано _____

_____ (дані про застосування запобіжного заходу до підозрюваного)
Повідомлення про підозру _____

_____ (дані про складання та вручення повідомлення про підозру, зміни повідомлення про
підозру)

_____ Строки досудового розслідування _____

_____ (дані про продовження строків досудового розслідування)

_____ (обставини, які перешкоджають завершенню досудового розслідування до
закінчення дії попередньої ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді
тримання під вартою)

Беручи до уваги те, що підозрюваний _____
(прізвище, ім'я, по батькові підозрюваного)

може _____

_____ (один або кілька ризиків, зазначених у ст. 177 КПК України, із викладенням
обставин, що підтверджують наявність зазначених ризиків, та посиланням на матеріали,
що підтверджують ці обставини, а також обставин, які свідчать про те, що заявлений

ризик не зменшився або з'явилися нові ризики, які виправдовують тримання особи під вартою)

керуючись вимогами ст. ст. 40, 131, 132, 176 – 178, 181, 184, 194, 199 КПК України, -

ПРОШУ:

Продовжити строк тримання під вартою підозрюваного _____ до _____ місяців,
(прізвище, ім'я, по батькові підозрюваного) (кількість місяців)

Додатки:

1. _____ на __ арк.
(перелік копій матеріалів, якими обґрунтовуються доводи вказані у клопотанні).
2. Перелік свідків, яких необхідно допитати під час судового розгляду на _____ арк.
3. Витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань за № _____ від «__» _____ 20__ року на _____ арк.

Слідчий

_____ (посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«ПОГОДЖЕНО»

Прокурор

_____ (посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«__» _____ 20__ року

Копію клопотання та доданих до нього матеріалів на _____ арк. отримав:

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали підозрюваного)

«__» _____ 20__ року

«__» год. «__» хв.

Затримання

Метою застосування запобіжного заходу в тому числі й «затримання» є забезпечення виконання підозрюваним покладених на нього процесуальних обов'язків, а також запобігання спробам:

- 1) переховуватися від органів досудового розслідування та (або) суду, або
- 2) знищити, сховати або спотворити будь-яку із речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, або
- 3) незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні, або
- 4) перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином, або
- 5) вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, у якому підозрюється (ч. 1 ст. 177 КПК України).

Підставою для застосування тимчасового запобіжного заходу «затримання» є наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення, а також наявність ризиків, які дають підстави слідчому судді вважати, що підозрюваний може вчинити дії, передбачені ч. 1 ст. 177 КПК України.

При застосуванні запобіжного заходу крім мети і підстав необхідно враховувати і обставини, передбачені ст. 178 КПК України.

Відповідно до чинного кримінального процесуального законодавства слід відрізнити затримання особи без ухвали слідчого судді та затримання особи на підставі ухвали слідчого судді.

Затримання особи без ухвали слідчого судді.

Затримання особи без ухвали слідчого судді є тимчасовим запобіжним заходом. Його сутність полягає у поміщенні затриманої особи до ізолятора тимчасового тримання. Цей тимчасовий запобіжний захід застосовується лише у тому разі, коли особа підозрюється у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі.

Підстави для затримання особи за підозрою у вчиненні злочину передбачені ч. 1 ст. 208 КПК України, а саме:

- 1) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;
- 2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин.

Строк затримання особи без ухвали слідчого судді не може перевищувати сімдесяти двох годин з моменту затримання. Затримана без ухвали слідчого судді особа не пізніше шістдесяти годин з моменту затримання повинна бути:

- 1) звільнена або
- 2) доставлена до суду для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу.

Особа є затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою.

Уповноважена службова особа зобов'язана доставити затриману особу до найближчого підрозділу органу досудового розслідування, в якому негайно реєструються дата, точний час (година і хвилини) доставлення затриманого та інші відомості, передбачені законодавством.

Про кожне затримання уповноважена службова особа одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідальних осіб в підрозділі органу досудового розслідування. Повідомлення інших осіб про затримання здійснюється відповідно до вимог ст. 213 КПК України, а саме:

1. Уповноважена службова особа, що здійснила затримання, зобов'язана надати затриманій особі можливість негайно повідомити про своє затримання та місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Якщо уповноважена службова особа, що здійснила затримання, має підстави для обґрунтованої підозри, що при повідомленні про затримання ця особа може зашкодити досудовому розслідуванню, вона може здійснити таке повідомлення самостійно, проте без порушення вимоги щодо його негайності.

2. У разі затримання неповнолітньої особи уповноважена службова особа, що здійснила затримання, зобов'язана негайно повідомити про це його батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування.

3. У разі затримання співробітника кадрового складу розвідувального органу України при виконанні ним службових обов'язків уповноважена службова особа, що

здійснила затримання, зобов'язана негайно повідомити про це відповідний розвідувальний орган.

4. Уповноважена службова особа, що здійснила затримання, зобов'язана негайно повідомити про це орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги. У разі неприбуття в установлений законодавством строк захисника, призначеного органом (установою), уповноваженим законом на надання безоплатної правової допомоги, уповноважена службова особа негайно повідомляє про це відповідний орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги.

5. Службова особа, відповідальна за перебування затриманих, зобов'язана перевірити дотримання вимог цієї статті, а в разі нездійснення повідомлення про затримання – здійснити передбачені цією статтею дії самостійно.

У підрозділі органу досудового розслідування мають бути призначені одна або декілька службових осіб, відповідальних за перебування затриманих. Відповідальними за перебування затриманих не можуть бути слідчі.

Службова особа, відповідальна за перебування затриманих, зобов'язана:

- 1) негайно зареєструвати затриманого;
- 2) роз'яснити затриманому підстави його затримання, права і обов'язки;
- 3) звільнити затриманого негайно, після зникнення підстави для затримання або спливу строку для затримання, передбаченого ст. 211 КПК України;
- 4) забезпечити належне поводження із затриманим та дотримання його прав, передбачених Конституцією України, цим Кодексом та іншими законами України;
- 5) забезпечити запис усіх дій, що проводяться із залученням затриманого, у тому числі час їх початку та закінчення, а також осіб, які проводили такі дії або були присутні при проведенні таких дій;

6) забезпечити невідкладне надання належної медичної допомоги та фіксацію медичним працівником будь-яких тілесних ушкоджень або погіршення стану здоров'я затриманого. До складу осіб, що надають затриманому медичну допомогу, за його бажанням може бути допущена конкретна особа, що має право на зайняття медичною діяльністю.

У кожному випадку затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, складається протокол, в якому, крім відомостей, передбачених ст. 104 КПК України, зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) затримання відповідно до положень ст. 209 КПК України; підстави затримання; результати особистого обшуку; клопотання, заяви чи скарги затриманого, якщо такі надходили; повний перелік процесуальних прав та обов'язків затриманого. Протокол про затримання підписується особою, яка його склала, і затриманим. Копія протоколу негайно під розпис вручається затриманому, а також надсилається прокурору.

У обов'язковому порядку проводиться обшук затриманої особи з дотриманням правил, передбачених ч. 7 ст. 223 і ст. 236 КПК України про що складається протокол. Обшук особи повинен бути здійснений особами тієї ж статі, що й затримана особа, присутність понятих також однієї статі з затриманою особою.

Затримання особи на підставі ухвали слідчого судді

Вказаний вид затримання необхідно відрізнити від вищевикладеного. Затримання підозрюваного за ухвалою слідчого судді здійснюється з метою його приводу для участі в розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу у виді тримання під вартою. В цьому випадку говориться про осіб, які не перебувають у місцях тримання затриманих.

Прокурор, слідчий за погодженням з прокурором має право звернутися із клопотанням до слідчого судді місцевого суду за місцем перебування затриманого про дозвіл на затримання підозрюваного з метою його приводу для участі в розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Це клопотання може бути подане:

- 1) одночасно з поданням клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або зміни іншого запобіжного заходу на тримання під варту;
- 2) після подання клопотання про застосування запобіжного заходу і до прибуття підозрюваного до суду на підставі судового виклику;

3) після неприбуття підозрюваного за судовим викликом для участі в розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою і відсутності у слідчого судді на початок судового засідання відомостей про поважні причини, що перешкоджають його своєчасному прибуттю.

Прокурор додає до клопотання документи, які підтверджують зазначені у п. п. 1, 2 ч. 4 ст. 189 КПК України обставини, що вказують на наявність підстав для тримання під вартою підозрюваного, а також достатність підстав вважати, що підозрюваний

переховується від органів досудового розслідування, або одержавши відомості про звернення слідчого, прокурора до суду із клопотанням про застосування запобіжного заходу, підозрюваний до початку розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу вчинить дії, які є підставою для застосування запобіжного заходу і зазначені у ст. 177 КПК України.

Слідчий суддя не має права відмовити в розгляді клопотання про дозвіл на затримання з метою приводу підозрюваного навіть якщо існують підстави для затримання без ухвали суду про затримання з метою приводу. Клопотання про дозвіл на затримання підозрюваного з метою приводу розглядається слідчим суддею негайно після одержання цього клопотання. Розгляд клопотання здійснюється в закритому судовому засіданні за участю прокурора. У результаті задоволення цього клопотання слідчий суддя виносить ухвалу про дозвіл на затримання з метою приводу, яка повинна містити:

- 1) найменування суду, прізвище, ініціали слідчого судді;
- 2) прізвище, ім'я, по батькові підозрюваного для затримання якого постановляється ухвала, відоме на момент постановлення ухвали, а якщо прізвище, ім'я, по батькові не відомі - докладний опис такої особи;
- 3) короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, і його правову кваліфікацію за законом України про кримінальну відповідальність;
- 4) посилання на обставини, які дають підстави для:
 - обґрунтованої підозри про вчинення особою кримінального правопорушення;
 - висновку про існування ризику, зазначеного у клопотанні про застосування запобіжного заходу;
 - висновку щодо існування обставин, зазначених у п. п. 1 або 2 ч. 4 ст. 189 КПК України, для прийняття рішення про надання дозволу на затримання;

5) дату постановлення ухвали;

6) дату втрати законної сили ухвалою;

7) підпис слідчого судді, який постановив ухвалу.

В ухвалі про дозвіл на затримання з метою приводу вказуються прізвище, ім'я, по батькові, адреса і телефон прокурора або слідчого, за клопотанням якого постановлена ухвала.

Ухвала про дозвіл на затримання з метою приводу втрачає законну силу з моменту:

- 1) приводу підозрюваного до суду;
- 2) закінчення строку дії ухвали, зазначеного в ній або закінчення шести місяців із дати постановлення ухвали, у якій не зазначено строку її дії;
- 3) відкликання ухвали прокурором.

Слідчий суддя за клопотанням прокурора має право вирішити питання про повторне затримання з метою приводу в порядку, передбаченому КПК. Повторне звернення до суду з клопотанням про дозвіл на затримання однієї і тієї ж особи по тому самому кримінальному провадженню після винесення слідчим суддею ухвали про відмову у задоволенні такого клопотання можливе лише при виникненні нових обставин, які підтверджують необхідність тримання особи під вартою.

Ухвала про відмову в наданні дозволу на затримання з метою приводу може бути оскаржена в порядку, передбаченому цим Кодексом. Ухвала про дозвіл на затримання оскарженню не підлягає.

Затримана на підставі ухвали слідчого судді особа не пізніше тридцяти шести годин з моменту затримання повинна бути звільнена або доставлена до слідчого судді, який постановив ухвалу про дозвіл на затримання з метою приводу.

У разі затримання на транспорті, місцем затримання вважається територія району, на якій особа затримана.

У разі затримання особи на громадському транспорті, незапланована зупинка якого неможлива без зайвих труднощів, місцем затримання вважається територія району, на якій розташована найближча попутна зупинка громадського транспорту.

У разі затримання особи на авіаційному або морському транспорті під час здійснення рейсу за межі державного кордону України, місцем затримання вважається порт у межах державного кордону України, в якому почався цей рейс.

Після чого службовою особою, яка на підставі ухвали слідчого судді про дозвіл на затримання, затримала особу, оголошується та негайно вручається копія ухвали слідчого судді про дозвіл на затримання з метою приводу затриманій особі. Про що складається протокол про оголошення та негайне вручення копії ухвали слідчого судді про дозвіл на затримання з метою приводу затриманій особі.

Негайно повідомляється уповноваженою службовою особою, яка затримала особу на підставі ухвали слідчого судді, про дозвіл на затримання або у якій під вартою тримається особа, щодо якої діє ухвала про дозвіл на затримання, слідчого, зазначеного в ухвалі.

Після чого здійснюється доставлення уповноваженою службовою особою затриманого до слідчого, відомості про якого вказані в ухвалі слідчого судді про дозвіл на затримання з метою приводу.

Негайно звільняється уповноваженою службовою особою затриманого, якщо після затримання підозрюваного з'ясується, що він був затриманий на підставі ухвали про дозвіл на затримання, яка відкликана прокурором, якщо немає інших законних підстав для його подальшого затримання.

У випадку здійснення службовою особою затримання співробітника кадрового складу розвідувального органу України під час виконання ним своїх службових обов'язків і пов'язані з цим особистий обшук та огляд його речей тільки в присутності офіційних представників цього розвідувального органу.

Копія: прокурору _____
(назва органу прокуратури)

**Протокол
затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину**

Місто (сел.) _____

« ____ » _____ 20 ____ року

(слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 20__ року о ____ годині ____ хвилин,

(місце затримання)

у присутності осіб:

(їх прізвище, ім'я, по батькові, дата народження та місце проживання)

яким заздалегідь повідомлено про застосування технічних засобів фіксації, умови та порядок їх використання: _____

(характеристики технічних засобів фіксації та носіїв інформації, які застосовуються

при проведенні процесуальної дії, підписи осіб)

відповідно до ст. ст. 40, 104, 131, 132, 207-211, 213 КПК України затримав особу, підозрювану у вчиненні злочину _____

(прізвище, ім'я, по батькові, місце і дата народження, громадянство, сімейний стан, місце роботи, посада,

відомості про судимість)

Підстави затримання:

- 1) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;
- 2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин.

(необхідне підкреслити)

(навести конкретні факти й відомості)

Затриманому _____

(прізвище, ініціали)

згідно з ч. 4 ст. 208 КПК України повідомлено зрозумілою для нього (неї) мовою підстави затримання та у вчиненні якого злочину він (вона) підозрюється, а також роз'яснено, що він (вона) має право: отримувати медичну допомогу, негайно повідомити близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб (за вибором) про своє затримання і місце перебування відповідно до положень ст. 213 КПК України та інші процесуальні права, передбачені КПК України.

Батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування повідомлено про затримання неповнолітньої особи

(прізвище, ім'я, по батькові, дата народження)

(час, дата та спосіб повідомлення)

Представнику розвідувального органу України

(назва органу, прізвище, ім'я, по батькові)
повідомлено про затримання співробітника кадрового складу розвідувального органу України _____

(прізвище, ім'я, по батькові)
при виконанні ним службових обов'язків _____

(час, дата та спосіб повідомлення)

Органу (установі), уповноваженим законом на надання безоплатної правової допомоги повідомлено про затримання

(прізвище, ім'я, по батькові, дата народження)

Крім того, згідно з ч. 3 ст. 42 КПК України затриманому

(прізвище, ініціали)

роз'яснено, що він має право:

- 1). знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють;
- 2). бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, передбачені КПК України, а також отримати їх роз'яснення у разі необхідності;
- 3). на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту – мати такі побачення без обмеження їх кількості й тривалості; на участь захисника у проведенні допиту та інших процесуальних дій; на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження; на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених КПК та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів на її оплату;
- 4). не говорити нічого з приводу підозри проти нього або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;
- 5). давати пояснення, показання з приводу підозри чи в будь-який момент відмовитися їх давати;
- 6). вимагати перевірки обґрунтованості затримання;
- 7). у разі затримання – на негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування згідно з положеннями ст. 213 КПК України;
- 8). збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;
- 9). брати участь у проведенні процесуальних дій;
- 10). під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;
- 11). застосовувати з додержанням вимог цього Кодексу технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосовування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься вмотивована постанова (ухвала);
- 12). заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;
- 13). заявляти відводи;
- 14). ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК, та вимагати відкриття матеріалів згідно зі ст. 290 КПК України;
- 15). одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;
- 16). оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді в порядку, передбаченому КПК;
- 17). вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра не підтвердилась;

18). користуватись рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватись послугами перекладача за рахунок держави.

Згідно з ч. 7 ст. 42 КПК України затриманий

_____ (прізвище, ініціали)

зобов'язаний:

- 1) прибувати за викликом до суду, а в разі неможливості прибути за викликом у призначений строк – заздалегідь повідомити про це суд;
- 2). виконувати обов'язки, покладені на нього рішенням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження;
- 3). підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду.

Ознайомившись з підставами затримання та правами і обов'язками затриманого, підозрюваний _____

_____ (прізвище, ініціали)

пояснив: _____

_____ (клопотання, заяви чи скарги затриманого, підпис затриманого)

Слідчий _____ на підставі

_____ (прізвище, ініціали)

ч. 3 ст. 208 КПК України, із дотриманням правил, передбачених ч. 7 ст. 223 і ст. 236 КПК України, у присутності понятих:

1) _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження та місце проживання)

_____;

2) _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження та місце проживання)

_____;

здійснив обшук затриманої особи _____,

_____ (прізвище, ініціали)

під час якого було виявлено та вилучено: _____

_____ (вказується перелік вилучених предметів, речей, документів і цінностей з описом їх індивідуальних ознак,

_____ а при необхідності – місце та інші обставини їх вилучення)

Зауваження і доповнення до протоколу: _____

_____ (спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії; прізвище, ініціали, підпис)

З протоколом ознайомлені поняті, яким у відповідності з вимогами ст. 66 КПК України роз'яснено обов'язок не розголошувати відомості щодо проведеної процесуальної дії:

1).

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

2).

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

У зв'язку з тим, що особа, яка брала участь у проведенні процесуальної дії, відмовилася підписати протокол, їй надано право дати письмові пояснення щодо причин відмови від підписання. Така особа пояснила, що:

(пояснення, підпис)

Факт надання письмових пояснень особи щодо причин відмови підписати протокол засвідчується підписом її захисника (законного представника):

(прізвище, ініціали, підпис)

У зв'язку з тим, що особа через фізичні вади або з інших причин не може особисто підписати протокол, ознайомлення її з протоколом здійснюється у присутності захисника (законного представника), який своїм підписом засвідчує зміст протоколу та факт неможливості його підписання особою:

(підпис)

(прізвище, ініціали затриманої особи)

Протокол склав:

(слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

Копію протоколу отримав:

(підпис)

(прізвище, ініціали затриманої особи)

прізвище, ім'я, по батькові особи,

якій надсилається повідомлення, її адреса)

**Повідомлення
про затримання**

Місто (сел.) _____

« ____ » _____ 20 ____ року

Шановний (на) _____

(прізвище, ім'я, по батькові близького родича, члена сім'ї чи іншої особи за вибором
затриманого; батьків або

усиновителя, опікуна, піклувальника, органа опіки та піклування – у разі
затримання неповнолітньої

особи; представника розвідувального органу – у разі затримання співробітника
кадрового складу

розвідувального органу України)

У відповідності до ст. 213 КПК України повідомляю Вас, що « ____ » _____
20 ____ року о ____ год. ____ хв. в порядку ст. _____ КПК України затримано

(прізвище, ім'я, по батькові, рік народження)

Затриманий _____ утримується в

(прізвище, ім'я, по батькові, рік народження)

(місце тимчасового тримання затриманого)

(уповноважена службова особа, що здійснила затримання, підпис, посада, прізвище,
ініціали)

Службовий тел. _____

Слідчому судді _____

_____ (назва місцевого суду)

**Клопотання
про дозвіл на затримання з метою приводу**

Місто (сел.) _____

« ____ » _____ 20 ____ року

_____ (слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від « ____ » _____ 20__ року, за ознаками

_____, -
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)

ВСТАНОВИВ:

_____ (короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, в якому
підозрюється особа)

_____ (виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального
правопорушення, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини)

_____ (правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини
статті) закону України про кримінальну відповідальність)

_____ (обґрунтування необхідності покладення на підозрюваного конкретних обов'язків,
передбачених ч. 5 ст. 194 КПК України)
У вчиненні кримінального правопорушення підозрюється _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові; число, місяць, рік народження; місце народження;
громадянство; освіта; професія; місце роботи; сімейний стан; судимість; місце
проживання)

Органом досудового розслідування « ____ » _____ 20 ____ року подано до суду
подано клопотання про застосування запобіжного заходу тримання під вартою до
підозрюваного _____.

Беручи до уваги те, що підозрюваний _____
(прізвище, ім'я, по батькові підозрюваного)

може _____

_____ (зазначити обставини, передбачені п. п. 1-2 ст. 189 КПК України, які є підставою для
застосування запобіжного заходу і зазначені у ст. 177 КПК України, із викладенням
обставин, що підтверджують наявність зазначених ризиків, та посиланням на матеріали,
що підтверджують ці обставини, а також обґрунтування неможливості їх запобігання)

_____ керуючись вимогами ст. ст. 40, 131, 132, 176-178, 181, 184, ч. 2 ст. 187, 188 КПК
України, -

ПРОШУ:

Надати дозвіл на затримання підозрюваного _____
(прізвище, ім'я та по батькові підозрюваного)

з метою його приводу для участі в розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Додатки:

1. _____
(перелік копій матеріалів, якими обґрунтовуються доводи вказані у клопотанні).
2. Витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року на ___ арк.

Слідчий _____

(посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«ПОГОДЖЕНО»

Прокурор _____

(посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)

«___» _____ 20__ року

Протокол
про оголошення підозрюваному ухвали слідчого судді
щодо застосування запобіжного заходу та вручення її копії

Місто (сел.) _____

«___» _____ 20__ року

(слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру
досудових розслідувань за № _____ від «___» _____ 20__ року, за ознаками

_____,
(правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті
(частини статті) закону України про кримінальну відповідальність)
відповідно до вимогам ч. ч. 4, 5, 6 ст. 194, ч. 5 ст. 196 КПК України склав цей
протокол про те, що о «___» год. «___» хв., підозрюваному

(прізвище, ім'я, по батькові)
його захиснику _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

о «___» год. «___» хв. було оголошено ухвалу слідчого судді про застосування
запобіжного заходу у виді _____.
(назва запобіжного заходу)

Сутність запобіжного заходу, передбаченого ухвалою слідчого судді, мені зрозуміла.
Копію ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу отримав

Підозрюваний _____
(дата, підпис) _____ (прізвище, ініціали)

З протоколом ознайомлені: _____

(спосіб ознайомлення, зауваження і доповнення учасників процесуальної дії;
прізвище, ініціали, підпис)

Протокол склав:

(слідчий, посада, найменування органу, підпис, прізвище, ініціали)